

Reflexe aktuální rozhodovací praxe soudů

Petr Lavický

Obsah příspěvku

Procesní aspekty rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věcech

- 28 Cdo 1623/2024
- 33 Cdo 1944/2024

Dva dílčí problémy

- rozkol v judikatuře
- předmět sporu

Obsah obou rozhodnutí

- Obě rozhodnutí NS
 - učinil ve sporu mezi OTE a ČEZ Prodej
 - o vrácení částky, kterou OTE (operátor trhu s elektřinou) vyplatil ČEZ Prodej (povinně vykupujícímu obchodníkovi s elektřinou) jako rozdíl mezi výkupní cenou (vyplacenou výrobcí, jehož licence byla zrušena) a hodinovou cenou energie z obnovitelných zdrojů
- Obě rozhodnutí se shodují v tom, že věc nebylo bez **změny žaloby** možno posoudit také z titulu **náhrady škody**; změna žaloby byla dle § 250b/3 OSŘ vyloučena

28 Cdo 1623/2024

- Rozhodnutí stojí na právním názoru, že se ČEZ Prodej **bezdůvodně obohatil**, neboť přijal podporu od OTE
- Fakt, že ji dále poskytl výrobcům elektřiny, není rozhodný
- Zrušením licence výrobcům **právní důvod plnění odpadl**
- Co do právního režimu
 - nárok před 1. 1. 2014 posuzuje podle § 451 OZ 1964
 - nárok od tohoto data posuzuje podle § 2993 OZ 2012

33 Cdo 1944/2024

- Vztah vznikl již před 1. 1. 2014, a proto je dle § 3028/3 OZ nutno posuzovat BO **podle OZ 1964**, jak před tímto datem, tak po něm
 - ČEZ Prodej se sice **obohatil, nikoliv ale bezdůvodně**; zrušení licence výrobci elektřiny neznamená, že odpadl právní důvod plnění (právo na vyplacení rozdílu mezi výkupní a hodinovou cenou je něco jiného než právo na podporu)
-

Rozdíly

- 1. rozhodnutí věc posuzuje podle OZ 1964 a OZ 2012, zatímco druhé jenom podle OZ 1964
- 1. rozhodnutí má za to, že se povinně vykupující bezdůvodně obohatil, 2. rozhodnutí to popírá
- Závěr: **jasný rozpor** obou rozhodnutí
- Proč k němu došlo?
 - špatná pravidla rozvrhu práce NS
 - nedostatečná lustrace

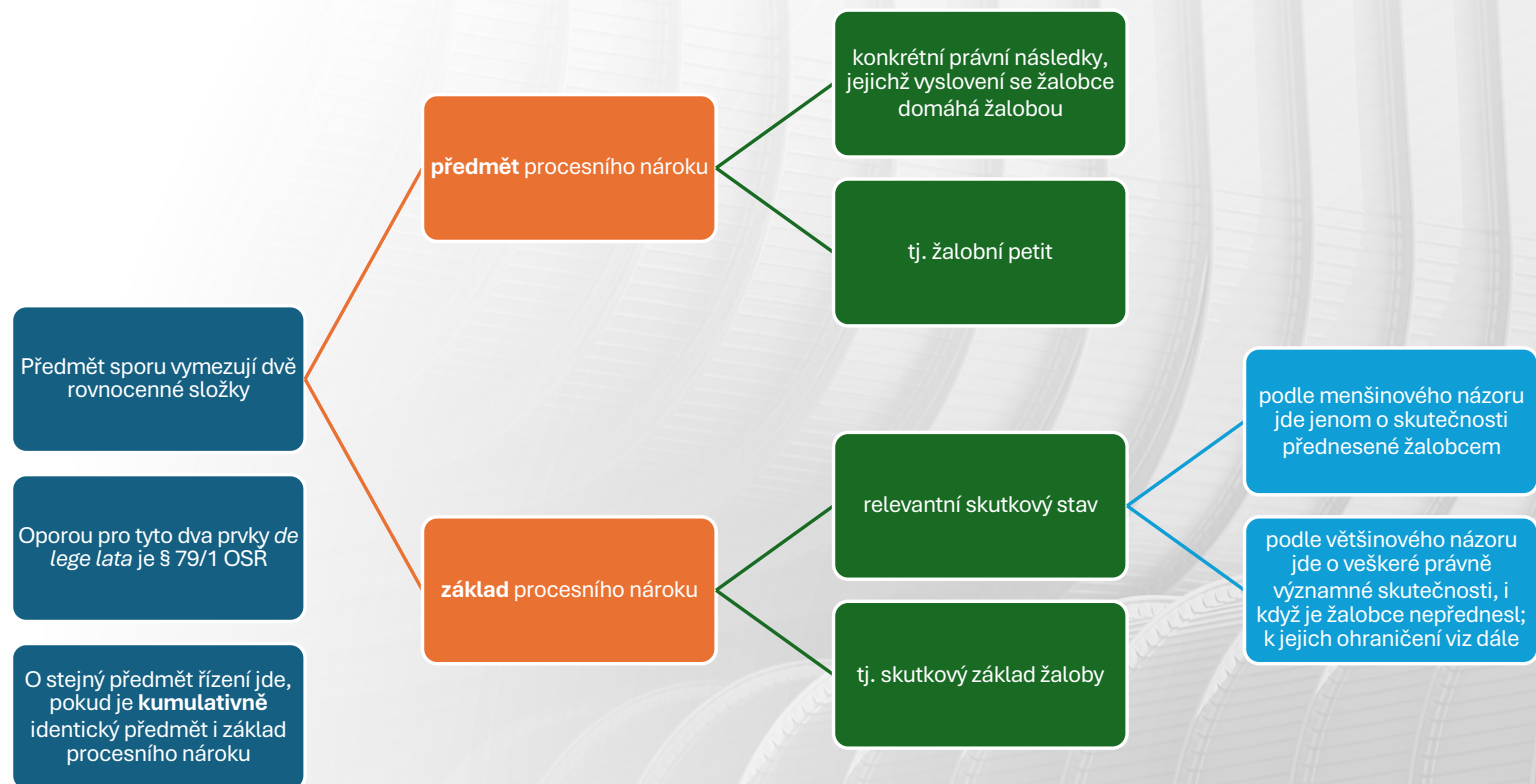
Co dál?

- Rozpor v judikatuře narušuje právní jistotu
 - Jakékoliv další dovolání nastolující stejnou právní otázku bude objektivně **přípustné** (§ 237 OSŘ)
 - Tříčlenný senát bude muset věc **postoupit** velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (§ 20/1 ZSS)
 - **Incidentní retrospektiva** (30 Cdo 870/2019, II. ÚS 3168/09) – nový právní názor se použije na všechny
 - probíhající řízení
 - budoucí případy
-

Bezdůvodné obohacení vs. náhrada škody

- Bylo možno bez změny žaloby posoudit nárok na vrácení **bezdůvodného obohacení** (vzniklého vyplacením rozdílu mezi výkupní a hodinovou cenou, a následným zrušením licence), jako **náhradu škody** způsobenou nevymáháním neoprávněně získané POZE po příslušných výrobcích elektřiny?
- Odpověď závisí na vymezení **předmětu sporu**

Dvoučlenná procesní teorie PS

Identita předmětu procesního nároku

- Stejná **forma** právní ochrany
 - stejný druh žaloby (na plnění, na určení atd.)
 - např. pozdější žaloba na určení nemá stejný předmět jako předchozí žaloba na plnění
 - Shoda přesně označených právních **následků**
 - např. plnění, vydání přesně identifikovaných věcí, zdržení se konkrétně vymezeného jednání, založení přesně určeného vztahu
-

Identita základu procesního nároku

- Kdy nová skutková tvrzení přednesená žalobcem představují jenom **doplnění žaloby**, a kdy už jde o její **změnu**?
 - Kdy bude bránit uplatnění téhož petitu na základě částečně odlišných skutečností **překážka věci pravomocně rozhodnuté**, a kdy naopak půjde o **jiný PS**?
 - Dva přístupy:
 - varianta I: diferenciačním kritériem jsou znaky skutkové podstaty právní normy zakládající nárok (nárokové normy) – „**Normativní**“ **jednota**
 - varianta II: diferenciačním kritériem je fakticky („přirozeně“) posuzovaná vnitřní souvislost dějů – **Faktická jednota**
-

Normativní jednotota

- Identita skutkového základu se posuzuje podle toho, zda původní a nové přednesy spadají pod **skutkovou podstatu téže PN zakládající uplatněný nárok (nárokové normy)**
- Nevýhoda
 - úzké pojetí předmětu sporu
 - nové skutečnosti mohou často znamenat změnu žaloby
 - usnadňuje nové uplatnění nároku při částečně odlišném skutkovém základu (ne vždy žádoucí, viz ideální konkurence)
 - v jinak procesní konstrukci předmětu sporu se objevuje materiální kritérium
- Výhoda
 - jednoznačnost vymezení předmětu sporu

Faktická jednotka

- Stejný skutkový základ
 - tvoří skutečnosti, které spolu natolik úzce vzájemně (časově, kauzálně atd.) souvisejí, že tvoří **jednotný skutkový komplex**
 - pro posouzení vzájemné souvislosti skutečností není rozhodující, zda spadají pod různé nárokové normy nebo pod normu jedinou
- Výhoda
 - širší pojetí předmětu sporu
 - **souviset spolu mohou i skutečnosti, které spadají pod skutkové podstaty jiných norem** (viz příklady u konkurence nároků, např. nehoda taxi nebo plnění ze smlouvy vs z bezdůvodného obohacení)
- Nevýhoda
 - značně neostré vymezení toho, co představuje faktickou jednotu

Řešení: chybějící identita skutkového základu

- Právní posouzení (bezdůvodné obohacení vs náhrada škody) není samo o sobě významné
 - Jeden nerozlučný skutkový komplex (jednotný a souvislý skutkový děj) spolu jistě netvoří
 - přijetí plnění na vyrovnání rozdílu mezi výkupní a hodinovou cenou a zrušení licence
 - způsobení škody nevymáháním podpory po výrobci elektřiny
 - Jde o **dva odlišné předměty sporu**
-